

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eise de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ia, candu concedu ajutoriele. — Pretialu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Brasiovu 19/7 Februaru 1868.

Se pronumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Gazeta minte?

In articolulu nostru de fondu titlalu „Lupt'a intre unu episcopu si unu generalu“ am sustienutu, ca tote stangele ungaro-transilvane sunt Kossuthiane, inse unele masocate mai bine, altele pe diumetate si un'a nicidecum.

F6ia oficiala „Unio“ din 11 Febr. a. c. afla si astadata ca totudeaun'a, ca noi amu mintitu. Din contra

„Kolozvári Közlöny“ totu din 11 Febr. in articululu esitu din condeifulu redactoriului seu Daniilu Dozsa, carele este ou trupu cu sufletu Deákistu si ministerialu, recun6sce, arata si martuiesce pe largu, curatu si respicatu, cumca astadi, adica 6ca acuma in dilele nostre „Ungari'a este rapita in modu periculosu de abusu libertatii in urmarea ferbintei si resbunatorei agitatiei a partiteloru extreme.“ Totu dn. Dozsa mai adauge, ca deca lucrurile voru merge totu precum mergu, deca adica Ungari'a se va lua dupa impulsurile partiteloru extreme care sunt preputatii in municipia, atunci ministerialu seu isi va da dimisiunea, seu ca in acestea tieri se va reintroduce stare a exceptiunala si legea martiala, dn. Dozsa inse crede in acestu casu din urma, pentru ca, adauge elu, regimulu n u mai pote suferi, ca acesta desfrouri, resistentie si neascultari se se intinda mai departe*).

Ce sunt acestea d6mna „Unio“? Nu vrei se audi ce'ti striga s6cia-ta boier6ic'a din Clusiu acolea pe locu?

Acum dara care din noi mintimu? Si cum se pote ca ambele boier6ice se si de un'ala alta peste gura in aceasi di, in acela si locu, d6ra chiaru in aceasi strada? Ce felu de solidaritate este ac6sta intre dv6stia d6mneloru? Cum sufla un'a caldu si alta rece in acela si minutu? Un'a n6ga predominarea partiteloru extreme in momentulu candu cealalta o constata si martuiesce pe facia!

„Unio“ credint6sa politioei sale traditionali ca si „Pesti Napl6“, se folosesce si astadata de ocazione de a trage la indoela si lealitatea 6meniloru dela Gazeta. Noi inse la insinuatiuni perfide nu ne vomu injo si a mai respunde v6odata. Tati de familia in etate de cate 54—56 ani cu cate 5 si 7 copii si carii au a perde cate ceva, precum au avutu si in 1849 si au perdutu, nu semnalis6za, nu pred6cu anarchiile si revolutionile seu fia si numai legile martiali, pentruca le aru dori, ci le semnalis6za o6a o consecentia absoluta si f6rte trista a sistemei de facia. Ac6sta e credint'a Gazetei, intru care doresce a fi demint6ta si rusinata, precum a repetit'o de atatea ori, „Unio“ se mai lase ceva din trufi'a sa, se cugete bine, ca sta f6rte reu la o f6ia oficiala a duce rol'a denuntiantiloru, se nu intort6ce orice espectoratiuni ale nostre facute din cugetu curatu in interesulu patriei ca si in alu tronulu, in alu natiunei nostre ca si in alu altoru natiuni conlocit6re. Romanii transilvani sunt astadi gubernati mai ca totudeaun'a prin mesuri esceptionali absolutistice, si pentruce? Pentruca ei nu voiescu fusiunea Transilvaniei cu Ungari'a cea subminata de cele mai pericul6se elemente anarchice, si pentruca ceru ca se fia si ei stapani in cas'a loru pe atata pre catu sunt si croatii in a loru. Din ac6sta cauza romanii sunt denunciati de rebeli necredintiosi, vendiatori de patria si de tron. Afe inse „Unio“ si toti denunciantii nostrii seculari, ca noi nu

schimbamu nici ou partit'a ei si nici cu unu maghiaru din lume nici iubirea n6stra de ordine, nici oredint'a n6stra catra patria, nici lealitatea catra tronulu Habsburgiloru. Cu tote acestea inse nu voimu se mai fimu tractati de straini in patri'a n6stra, nici bajocriti in natiunalitatea si limb'a n6stra, nici gubernati din gratia, nici aruncati 6ra si sub jugulu despotismulu cu lanturi pe trupu si cu lecatu pe gura. 6ca inse ca chiaru foile ministeriali ne pred6cu in termini f6rte chiaru re6torcerea despotismulu, seu inca i o stare a luoruriloru, precum a fostu oea de sub grafii Pálffy, Forgách etc. Pentruce? Pentruca maiortatea natiunei maghiare este Kossuthiana pronunziata.

Nu cumva „Unio“ va cut6za se mai acopere multimea sciriloru din comitatele Ungariei, cum si din unele ale Transilvaniei publicate prin cele mai multe diuaria maghiare despre denegarea reerutatoru, despre respingerea monopolulu de tabacu, despre neplatirea contributiunei direpte. Sciti ca primulu comitatu alu Ungariei numitu Pest-Pilis-Zsolt denegase ascultarea catra ministeriu. Astadi amu ajunsu, ca pana si comitatu Albei-de susu, celu mai saracu de spiritu dia tote, se cuteze a imita pe Pest'a si la propunerea unoru boieri ca gr. Fr. Haller si br. Radák carii nicidecum n'au aflatu prafulu de pusca, se mainutiese si elu pe Kossuthiani. (Vedi ac6sta soire chiaru in „Pesti Napl6“).

La Miskolcz in congregatiunea din 3 Febr. insusi vicespanulu M. L. ca ampoiatu fruntasiu a propnu respingerea ordinationei ministeriale sunatore pentru reerutatiunea anuloi c., 6ra comitatu reprezentativu a si deciu intru adeveru, ca solgabisii (subprefectii) se nu cuteze a recruta, nici sum'a rescumperarei de cate un'a mie fiorini se nu oridice dela respectivii tineri, pana candu nu se va mai aduna diet'a inca odata, pentruca se deoreteze numerulu de reeruti pe carii va voi se'i de, precum si modalitate reerutarei. In acela si comitatu se respiese ou mare sgomotu si mania o alta ordinatione a ministeriulu, prin carea monopolulu de tabacu si pedepsele in contra prevaricaciuniloru s'aru sustienea si mai departe.

In acestu comitatu inoa se accepta adresa de resistentia dela Pest'a. („Hazánk“ Nr. 27 din 12 Febr.).

O parte mare a comiteloru si alaturea ou ele Aradulu ca municipiu oestatienscu pretendu cu totuadinsulu crearea unei armate curatu ungueresci cu totulu separate de armat'a imperiale, cu comanda si ou administratiune esclusiv ungar6sca. 6ca cum trebuie se se intielega asprele cuvante ale generalulu FML. gr. Neipperg adresate in Pressburg catra deputatiunea honvediloru, carii ilu invitasera la balu pe elu si pe ofioerii din garnis6na. „Nu voiu merge nici eu, nu voiu suferi nici pe ofioerii mei ca se prim6sca invitarea, pentruca eu cunoscu planurile v6stre. Voi v'ati propusu ca se dati pe armat'a imperat6sca preste hotara. Ac6sta nu va fi etc. etc.“

Nu cumva „Unio“ et Co. crede, ca gr. Neipperg a plesnitu in faci'a honvediloru nesce mustrari asia sfasiet6re de politia numai 6ca asia, din vreo resbunare personala, seu din o prim'a furia de soldatesca? Absolutu preste putintia, din cauza ca ocazionea fu o simpla invitare de catra fostii camaradi de arme. Ci gr. Neipperg scie cu totulu alte lucruri, pe care ne-am remas, ca „Unio“ inca le scie f6rte bine.

6ra obraznicieile intemplete la Pest'a cu ocazionea balulu medicinistiloru n'au in ochii ofio6sei nostre nici o insemnatate?

„Unio“ vede pe romani trantiti de parete si tienuti pe locu si acum crede, ca totulu este in cea mai buna ordine; mai anume danduse la o parte legile din 1863/4 monarchi'a este

asecurata pe deplinu. Anulu trecut a fostu unulu din cei mai manosi pentru tierile cor6nei ungueresci, cu tote acestea de candu pop6rale au norocirea de a sta sub ministeriu triplu, restantiele de contributiune s'au suitu la atatea mili6ne, precum n'au mai fostu niciodata. Sciti cum se cere astadi contributiunea in Ungari'a: „Ne rugamu ca se ve indurati a da oeva si pentru tesaurulu tieriei.“

„Unio“ vede ce se scie si din ospital'a Croatiei. Inca unu ventu mai tare si partit'a unionista compusa cu maestr6a din 50 magnati si 50 ampoiati es'e resfirata. Cu tote acestea Gazeta totu minte, 6ra „Unio“ spune numai adeverule, pentruca este ofio6sa? — B.

Modificari in Sasime.

Ceea ce astept6 diurnalele fusionistice si urgenta cu totu adinsulu se pare, inse numai catu se pare, ca se apropia si pentru fundulu regiu. Inceputulu s'a facutu cu stramutarea comitelu natiunei sasesci a domnulu Conrad Schmidt in stare de odihna si ac6st'a prin resolutiunea pre inalta reg. din 8 Febr. si totu cu pre inalta scris6re de mana regia consiliariulu de sectiune si dep. dietalu dn. Moritz Conrad e denumitu comite provisoriu alu natiunei sasesci. Ac6sta mesura neasteptata a facutu mare sensatiune in tote partile si intre tote partitele, si deca se va adeveri si faim'a, ca magistratele si comunitatile din Sasime se voru desface si se voru face noue alegeri pe base larga: atunci pote intra o viatia mai libera. Ac6sta mesura dorita de multu si pretinsa si de principiulu de egal'a indreptatire, deca nu se va suci si nu se va lua preste pitioru indreptatirea cu maestria si cu apucaturi tendenti6se la restaurare, spre a impucina numerulu alegatoriloru, seu a corumpe o parte din ei, restaurarea ac6st'a pote se 6sa mai multiamit6ria; inse facunduse restaurarea totu unilateralu si cu panes si cu outitulu in mana, vreo epoca de auru, ma nici de argintu nu vomu ajunge nici de aici cu atatu mai vertosu nu, ca si pana acum se dau consilia noulu comes provisoriu, ca se ie bas'a de indreptatire la alegeri pe cea observata la alegerea deputatiloru dietali, la cari chiaru si aici in Brasiovu s'a ignoratu o mare parte din cei ce avea calitatile intrunite de a exercit6 dreptu politico de alegatoriu.

Cu unilateral'a manipulare a inscrierii in liste si a publicarii acestora remasera multi romani eschisi. Deca e se se faca vreo restaurare spre multiamirea tuturoru, apoi se se ie si mesuri noue spre a vindec6 reulu dela radicina inlocuindulu cu multiamire generala cu o concordia datat6ria de vietia. —

Din a cui porunca se arsese si depredase orasiulu S. Reginu in an. 1848?

Ceea ce noi n'am sciutu pana acum aflaramu din „Pesti Napl6“, care descriindu scenele alegerei de deunadi din M. Osiorheiu spune asia, ca dn. Lad. Berzenczey in un'a din cuventarile sale de candidatura voindu se abata dela sine invinuirea de tetunariu si ucigasiu a disu: Nu eu am fostu auctorulu ruinarei S. Reginulu, ci gr. Ioanu Bethlen.

Nu ne indoimu ca ddni redactori dela „M. Polgár“ si „Unio“ totuodata istoriografi, voru fi avendu la mana documentele necesarie ilustrat6re de catastrof'a dela S. Reginu, 6ra ac6sta cu atatu mai vertosu, ca precum scimu, in t6mn'a din an. 1848 scenele vandalismulu modernu in Transilvania se incepusera cu numitulu oraziu.

— Totu Berzenczey a disu ou aceasi ocazione, ca elu in 1849 protestase in contra de-

*) A . . . kormány a féktelenségnek, ellentétllás s engedellenség tovább-harapozását nem t6rheti etc. etc.

